

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

[REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDEFörvaltningsrätten i Jönköpings dom den 30 maj 2016 i mål nr 2398-15,
se bilaga A**SAKEN**

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer
Försäkringskassans beslut den 17 mars 2015.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut.

■■■■■ motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom. Hon åberopar utlåtanden av arbetsterapeuten ■■■■■ den 20 december 2016 och 13 juli 2017 samt av överläkaren och specialisten i allmän psykiatri ■■■■■ och leg. psykologen ■■■■■ den 30 mars 2017 och 30 augusti 2017.

VAD PARTERNA ANFÖR

Försäkringskassan

Förvaltningsrättens bedömning att ■■■■■ behöver hjälp av annan som kräver ingående kunskap om henne och hennes funktionshinder och som måste utföras av ett begränsat antal personer saknar stöd i utredningen. För att ett behov av hjälp med någon med ingående kunskaper om den försäkrade ska kunna ses som ett grundläggande behov måste behovet av hjälp kunna kopplas till de andra grundläggande behoven, dvs. hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig eller att kommunicera med andra (se HFD 2015 ref. 46). Det framgår att ■■■■■ har förmåga att föra mat och dryck till munnen, men att hon kan behöva motiveras för att äta. Det är inte visat att hon till följd av sin funktionsnedsättning skulle vara helt ur stånd att få i sig mat och behöva guidning i varje moment. ■■■■■ ■■■■■ är mycket verbal och uttrycker sig utan svårigheter. Hon kan därför förmedla vad hon känner till en person som hjälper henne. Kunskap om ett funktionshinder är inte detsamma som annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. En person med kunskap om ■■■■■ funktionshinder som fått normal inskolning missar inte de svårigheter hon har.

██████████

Hennes komplexa problematik och livssituation är grunden för att det krävs ingående kunskaper om henne för att ge personlig assistans. Det räcker inte med att vara kunnig vad gäller Aspergers syndrom, ätstörningar eller smärtproblematik utan man måste förstå hur diagnoserna samverkar och påverkar varandra, i kombination med omgivningsfaktorer och social situation. Läkarintyg utvisar att hon inte får i sig mat utan hjälp av en assistent som har stor personlig kännedom om henne och hennes problematik.

I KAMMARRÄTTEN TILLKOMMEN MEDICINSK UTREDNING

I utlåtandena av arbetsterapeuten ██████████ uttalas i huvudsak följande. Personer som har Aspergers syndrom/autism är mycket olika och symtom och konsekvenser ser otroligt olika ut. Det krävs inte enbart kunskap om diagnosen, utan även om hur denna och de flesta av ██████████ övriga diagnoser ter sig specifikt för henne och hur alla diagnoser samverkar. Det krävs alltså även en nära personkännedom om henne för att utläsa hur hennes dagsform och omgivningsfaktorer påverkar nuet. Kvalificerad hjälp vid måltider är nödvändigt för att ██████████ ska få i sig mat. Har inte personen som hjälper henne den kunskap som krävs utifrån hennes ätproblem, leder det till att hon inte får i sig mat. ██████████ beskriver detta väl i sitt eget yttrande till kammarrätten. När det gäller hennes verbala förmåga bör förtydligas att hon i vardagen, i en oförberedd situation eller när hon mår psykiskt dåligt inte alls har samma förmåga. Hon kan då låsa sig och inte uttrycka sig alls. Då är hon i starkt behov av assistenter som kan hantera situationen. Att ██████████ kan uttrycka sig är en av de saker som maskerar hennes förmåga och mående.

I utlåtandena av överläkaren ██████████ och leg. psykologen ██████████ uttalas i huvudsak följande. I mötet med ██████████ kan man förledas av hennes mycket goda verbala förmåga och missa de faktiska

svårigheter hon de facto handikappas av. I psykologisk behandlingskontakt ligger fokus på strategier för ökad förmåga vad gäller social interaktion vilken idag kan vara mycket fluktuerande. Subtila signaler och nyanser i [REDACTED] kroppsspråk kan förvarna om t.ex. kraftiga ångestfall, illamående, mycket snabbt påkommen migrän m.m. Komplexiteten i flera av hennes funktionshinder gör det oerhört svårt att hjälpa henne. Symtomen, konsekvenserna och nedsättningarna varierar mycket från patient till patient. [REDACTED] egen beskrivning av sina svårigheter är väl återgivna.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] har visst behov av praktisk hjälp med personlig hygien samt av- och påklädning till följd av sina funktionshinder. Vad gäller hennes hjälpbehov i samband med måltider anser kammarrätten emellertid att det får anses vara fråga om sådan hjälp i form av motivering, påminnelser och stöttning som inte omfattas av vad som avses med grundläggande behov. Även med beaktande av vad som framgår av den medicinska utredningen, kan den hjälp hon har behov av i detta sammanhang inte anses vara av den karaktären att det ska anses vara fråga om hjälp som förutsätter ingående kunskap om [REDACTED]. Utredningen ger inte heller vid handen att hon har behov av hjälp som kräver ingående kunskap om henne i anslutning till något annat av de grundläggande behoven.

Till följd härav överstiger [REDACTED] behov av hjälp med de grundläggande behoven inte 20 timmar i veckan. Rätt till assistansersättning föreligger inte. Överklagandet ska därför bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Evalotta Grip (referent) och Jan Källman har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Johan Åkerhed

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I JÖNKÖPING****DOM**
2016-05-30
Meddelad i
JönköpingMål nr
2398-15**KLAGANDE**[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten Malmö
Box 14069
200 24 Malmö**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut 2015-03-17, dnr 7571-2015

SAKEN

Assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken, SFB

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver Försäkringskassans beslut och förklarar att [REDACTED] har rätt till assistansersättning.

Det får ankomma på Försäkringskassan att bestämma hur många timmars assistansersättning som ska lämnas.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassan beslutade den 11 december 2014 att inte längre betala assistansersättning till [REDACTED] fr.o.m. mars 2015. Som skäl för beslutet angavs att hon inte bedömdes ha behov av hjälp med de grundläggande behoven med mer än 20 timmar per vecka och därför inte längre var berättigad till assistansersättning. [REDACTED] begärde omprövning av Försäkringskassans beslut. I beslut den 17 mars 2015 ändrade inte Försäkringskassan, efter omprövning, sitt tidigare beslut.

Dok.Id 194307

Postadress
Box 2201
550 02 Jönköping**Besöksadress**
Hamngatan 15**Telefon**
036-15 66 00**E-post:**
forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se**Telefax**
036-15 66 55**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att hon ska beviljas assistansersättning med hänsyn till sin sammanlagda komplexa sjukdomsbild. Hon utvecklar grunderna för sin talan.

Försäkringskassan anser att förvaltningsrätten ska avslå överklagandet.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE*Gällande regler*

Enligt 51 kap. 2 § SFB kan en försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag. Enligt 3 § samma kapitel SFB krävs för rätt till assistansersättning att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS.

Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses enligt 9 a § samma lag personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

I förarbetena till LSS (prop. 1992/93:159 s. 64 och prop. 1995/96:146 s. 13) anges bl.a. följande. Assistansen ska vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär.

Avgörande bör vara att den enskilde behöver personlig hjälp för att klara sin hygien, för att klä sig och klä av sig, för att inta måltider eller för att kommunicera med andra.

Högsta Förvaltningsdomstolen har i RÅ 2009 ref. 57 uttalat bl.a. följande. När det gäller tillämpningsområdet för insatsen personlig assistans har det i lagens förarbeten betonats att det är fråga om hjälp eller stöd av mycket privat karaktär och att insatsen ska vara förbehållen situationer av krävande eller på annat sätt komplicerad natur, i regel av mycket personligt slag. Det torde således inte vara alla praktiska hjälpbehov med t.ex. påklädning eller måltider som har avsetts. Propositionsuttalandena tyder närmast på att vad lagstiftaren främst åsyftat är sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges. Det är inte all hjälp med t.ex. måltider eller påklädning som kan anses vara av detta kvalificerade slag.

Förvaltningsrättens bedömning

I målet är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen enligt 1 § LSS och att hon har behov av hjälp i sin dagliga livsföring. Frågan i målet är om [REDACTED] behov av hjälp med de grundläggande behoven uppgår till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.

Förutsättningen för att vara berättigad till personlig assistans för de grundläggande behoven är att den funktionshindrade har behov av praktisk hjälp. Behov av insatser för att förmå en person att klä på sig, äta etc. berättigar inte till personlig assistans (se prop. 1995/96:146: s. 20).

Av utredningen i målet framgår att [REDACTED] har behov av viss hjälp vid personlig hygien samt av- och påklädning. Försäkringskassan har beräknat tidsåtgången för dessa hjälpbehov till (8,75 timmar per vecka + 4,58

timmar per vecka =) 13,33 timmar per vecka. Förvaltningsrätten finner inte skäl att frånga Försäkringskassans beräkning avseende dessa hjälpbehov.

██████████ har gjort gällande att hon på grund av sin komplexa sjukdomsbild också har behov av hjälp av annan som har ingående kunskaper om henne och hennes funktionshinder.

██████████ har tidigare av Försäkringskassan genom beslut den 20 december 2011 varit beviljad assistansersättning med upp till 2 182 timmar per sex månader. Av det beräknade hjälpbehovet avsåg drygt 40 timmar per vecka hjälp med de grundläggande behoven. I föredragandemissivet till beslutet angavs följande bedömning: "██████████ behöver praktisk hjälp med del av sin personliga omvårdnad, vid på- och avklädning, hjälp vid måltider och kommunikation med omgivningen. Hjälpen som hon behöver i dessa områden bedöms i hennes fall vara av sådan särskild och privat karaktär att den bedöms som grundläggande behov. Med anledning av ██████████ i huvudsak psykiska funktionsnedsättning så som den beskrivs i det medicinska underlaget, bedöms hon vara i behov av hjälp av annan person som har ingående kunskap om hennes problematik. Utifrån hennes komplexa sjukdomsbild sammantaget bedöms det vara särskilt angeläget att ██████████ har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig för att hon ska få sina grundläggande behov tillgodosedda."

Det som anges i det medicinska underlaget i aktuellt mål visar att ██████████ ██████████ behov av hjälp av annan person med ingående kunskap om henne och hennes funktionshinder fortfarande kvarstår. Tid för detta hjälpbehov ska därför beaktas vid prövningen av hennes behov av assistans för de grundläggande behoven. Med hänsyn härtill bedömer förvaltningsrätten att ██████████ sammantagna hjälpbehov för de grundläggande behoven klart överstiger i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka. Hon är därför berättigad till assistansersättning och överklagandet ska bifallas.

Förvaltningsrätten överlämnar handlingarna till försäkringskassan för att göra de beräkningar av hur många timmars assistensersättning som ska lämnas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104/1D)

Veronica Lindström

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Rolf Westmar, Håkan Sandgren och Uno Björkman. Föredragande har varit Birgitta Rapp

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om

dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.